
KONSULTĀCIJU DOKUMENTS

**par elektroenerģijas elastīgā un
ierobežojamā pārvades sistēmas
pakalpojuma ierobežošanas
noteikumiem un
par elektroenerģijas pārvades
sistēmas pakalpojumu veidu maiņas
noteikumiem**

2026. gada 22. janvārī
Rīga

Skanstes iela 25
Rīga, LV-1013
Latvija

T: +371 67097200
F: +371 67097277
E: sprk@sprk.gov.lv

www.sprk.gov.lv

Satura rādītājs

I Konsultāciju dokumenta kopsavilkums	3
II Normatīvā akta izstrādes nepieciešamība	4
1) Pamatojums	4
2) Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas	6
3) Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	6
4) Izvērtējums par ietekmi uz sabiedrības mērķgrupām, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	9

Pielikumā:

1. Lēmuma projekts "Elektroenerģijas elastīgā un ierobežojamā pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanas noteikumi";
2. Lēmuma projekts "Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu veidu maiņas noteikumi".

I. Konsultāciju dokumenta kopsavilkums

Konsultāciju dokumenta mērķis ir informēt sabiedrību un uzzināt ieinteresēto personu viedokli par Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) lēmuma projektiem “Elektroenerģijas elastīgā un ierobežojamā pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanas noteikumi” (turpmāk – 1. Lēmuma projekts) un “Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu veidu maiņas noteikumi” (turpmāk – 2. Lēmuma projekts).

Saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 14. panta sesto daļu maksu par pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanu nosaka saskaņā ar pārvades sistēmas operatora izstrādātiem un Regulatora apstiprinātiem noteikumiem, lai segtu pārvades sistēmas operatora izmaksas, kas saistītas ar pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanu. Pārvades sistēmas operators maksu par pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanu publicē savā tīmekļvietnē.

Saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 15.² panta ceturto daļu pārvades sistēmas operators izstrādā noteikumus, kā tiek ierobežots pārvades sistēmas pakalpojums, uzskaitīts ierobežošanas laiks, kā arī veikti elektroenerģijas ražotāja norēķini ar pārvades sistēmas operatoru par īstenoto ierobežojumu, un šos noteikumus apstiprina Regulators.

Saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 16.⁴ panta septīto daļu pārvades sistēmas operators izstrādā noteikumus, kādā veidā tiek ierobežota elektroenerģijas nodošana sistēmā, uzskaitīts ierobežošanas laiks un sistēmā nenodotās elektroenerģijas apjoms šā panta pirmās daļas 3. punktā un piektajā daļā minētajos gadījumos, un tos apstiprina Regulators.

Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 5. jūnija Regulas (ES) Nr. 2019/943 par elektroenerģijas iekšējo tirgu 13. panta septītā daļa¹ nosaka: “Ja izmanto tirgū nebalstītu pārdispečēšanu, sistēmas operators, kurš pieprasījis pārdispečēšanu, piešķir finansiālu kompensāciju pārdispečētās elektroenerģijas ražošanas ietaises, enerģijas uzkrāšanas ietaises vai pieprasījuma reakcijas ietaises operatoram, izņemot tādu ražotāju gadījumā, kuri piekrituši noslēgt pieslēguma līgumu, saskaņā ar kuru netiek garantēta stabila elektroenerģijas piegāde. Šāda finansiālā kompensācija ir vismaz vienāda ar lielāko no šādiem elementiem vai to kombināciju, ja, piemērojot tikai lielāko no šādiem elementiem, kompensācija būtu nepamatoti zema vai nepamatoti augsta.”

Saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 15.² panta piekto daļu elektroenerģijas ražotājs var mainīt jau esošā elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojuma veidu saskaņā ar pārvades sistēmas operatora izstrādātiem un Regulatora apstiprinātiem noteikumiem.

Saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma pārejas noteikumu 122. punktu minētos noteikumu projektus pārvades sistēmas operators izstrādā un līdz 2025. gada 31. decembrim iesniedz Regulatoram apstiprināšanai.

Elektroenerģijas pārvades sistēmas operators akciju sabiedrība “Augstsprieguma tīkls” (turpmāk – AS “Augstsprieguma tīkls”) 2025. gada 1. oktobrī iesniedza Regulatoram priekšlikumu noteikumiem, ar kuriem nosaka elektroenerģijas elastīgā un ierobežojamā pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanu un 2025. gada 29. oktobrī iesniedza Regulatoram priekšlikumu elektroenerģijas pārvades sistēmas

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 2019/943: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj/?locale=LV>

pakalpojumu veidu maiņas noteikumiem. Izvērtējot AS “Augstsprieguma tīkls” iesniegtos noteikumu projektus, Regulators sagatavoja 1. Lēmuma projektu un 2. Lēmuma projektu.

Priekšlikumus un komentārus par 1. Lēmuma projektu un 2. Lēmuma projektu lūdzam Regulatoram iesniegt rakstveidā, nosūtot tos uz Regulatora oficiālo elektronisko adresi (e-adresi) vai elektroniskā pasta adresi sprk@sprk.gov.lv, līdz 2026. gada 6. februārim.

Regulatora 1. Lēmuma projekts un 2. Lēmuma projekts ir pievienots šā konsultāciju dokumenta pielikumā.

II. Normatīvā akta izstrādes nepieciešamība

1) Pamatojums

1. Lēmuma projekts “Elektroenerģijas elastīgā un ierobežojamā pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanas noteikumi”

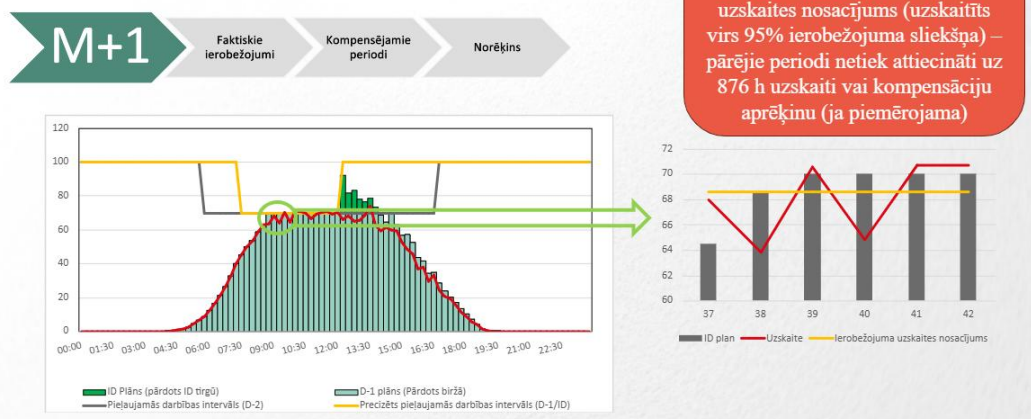
1. Lēmuma projekts regulē elektroenerģijas pārvades pakalpojumu ierobežošanu, nodrošinot energosistēmas drošību un efektivitāti Latvijā. Pakalpojumu veidi tiek iedalīti kā konstants pārvades sistēmas pakalpojums, kuru sniedz nepārtraukti, elastīgais pārvades sistēmas pakalpojums, kuru iespējams ierobežot līdz 876 stundām viena kalendārā gada laikā, un ierobežojamais pārvades sistēmas pakalpojums, ja elektroenerģijas ražotājam ir uzkrātuve, kuras jauda pārsniedz uzstādīto elektroenerģijas ražošanas jaudu.

1. Lēmumu projektā ierobežojumu izpildei un uzskaitēi sistēmas dalībnieka ierobežošana tiek uzskatīta par notikušu, ja tam noteikts pieļaujamās darbības intervāls un papildus tiek konstatēts, ka izpildās viens no šādiem kritērijiem:

- uzskaitītais sistēmas dalībnieka no konkrētā pieslēguma pie pārvades sistēmas tīklā ievadītais elektroenerģijas apjoms, kuram pieskaitīts balansēšanas jaudas tirgos pārdotais, bet balansēšanas enerģijas tirgū neaktivizētais uz augšu regulēšanas apjoms tirgus darbības intervālā pārsniedz 95% apjomu, ko varētu saražot pie pieļaujamās darbības intervāla ierobežotas vērtības, un nepārsniedz noteikto pieļaujamās darbības limitu;
- pārvades sistēmas operators reāllaikā nav veicis sistēmas dalībnieka atslēgšanu vai tīklā ievadāmās jaudas samazināšanu, lai nodrošinātu pieļaujamās darbības intervāla ievērošanu.

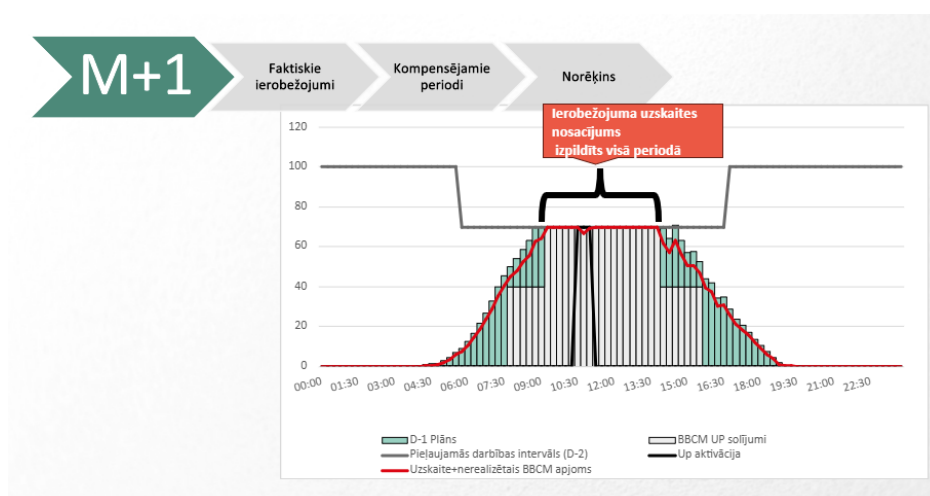
Ierobežojums tiek uzskaitīts periodos, kuros šis ierobežojums radījis praktisku ierobežojumu sistēmas pieslēgumā, t. i., kad elastīgā pakalpojuma saņēmējs varētu un attiecīgā tirgus situācijās arī vēlētos pārdot saražoto elektroenerģiju, taču tā darbība tiek ierobežota. Piemēram, rīta un pēcpusdienas stundās ražotājs, kurš elektroenerģiju ražo, izmantojot saules elektrostacijas, nemaz nevarētu izmantot ierobežoto pieslēguma jaudu, tātad piemērotais ierobežojums neradīs ietekmi uz sistēmas dalībnieka darbību elektroenerģijas tirgos un attiecīgi šis ierobežojums netiks uzskaitīts kā ierobežojuma periods (stundu skaits). Ja tirgus dalībnieks neplāno pārdot saražoto elektroenerģiju, tirgus dalībnieka izvēle ir tā, kas noteiks, vai sistēmas dalībnieks ir bijis ierobežots (skat. 1. att.).

ELASTĪGĀ PIESLĒGUMA SAULES PARKS 100 MW

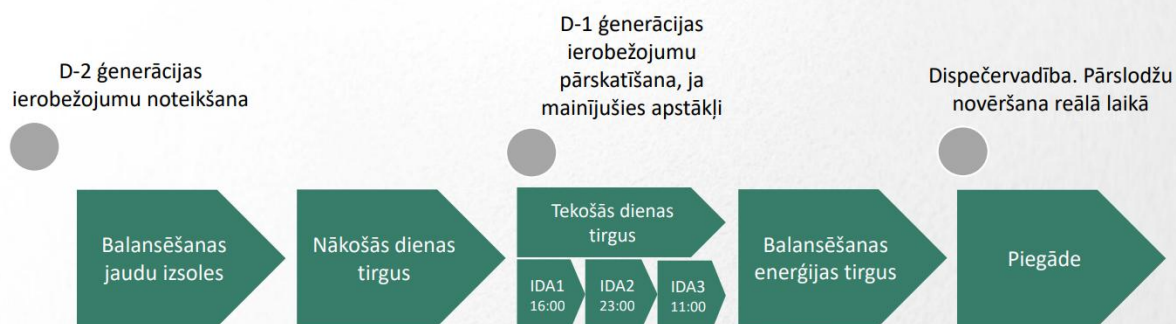
Kad pārdodamais/tīklā nododamais elektroenerģijas apjoms ir ierobežots ar uzņemtajām saistībām augšupvērstas regulēšanas nodrošināšanai balansēšanas jaudas tirgū, šāds periods arī tiek uzskaitīts kā ierobežojums. Piemērā saules enerģijas ražošana un pārdošana enerģijas tirgos ir ierobežota jau uzņemto saistību dēļ balansēšanas jaudas tirgū (skat. 2. att.).

2. attēls

Pārslodžu ierobežošanas procesā pārvades sistēmas operators divas dienas pirms operacionālās dienas balansatbildīgai pusei vai elektroenerģijas sistēmas dalībniekam, kura balansatbildību nodrošina pārvades sistēmas operators, nosūta informāciju par pieļaujamo darbības intervālu sistēmas dalībniekam, kas saņem elastīgo pārvades sistēmas pakalpojumu vai ierobežojamo pārvades sistēmas pakalpojumu (skat. 3. att.).

PĀRSLODŽU IEROBEŽOŠANAS PROCESA LAIKA SKALA

Sistēmas operators nosaka pieļaujamos darbības limitus tiem sistēmas dalībniekiem, kuru pieslēgumu jaudas ierobežošana var novērst pārvades sistēmas elementu pārslodzi. Limitu noteikšana notiek prioritārā secībā, balstoties uz diviem kritērijiem:

1. vai dalībnieks saņem ierobežojamo vai elastīgo pārvades sistēmas pakalpojumu;
2. cik liela ir atslodzes ietekme uz pārvades sistēmas elementa pārslodzi (no 25% līdz 100%).

Augstāka prioritāte tiek piešķirta tiem dalībniekiem, kuru atslodze visvairāk palīdz novērst pārslodzi (75–100% diapazons), un ierobežojamā pakalpojuma saņēmējiem pirms elastīgā pakalpojuma saņēmējiem. Zemāka prioritāte ir tiem, kuru ietekme uz pārslodzi ir 25–50%. Darbības limiti tiek noteikti proporcionāli ierobežojamajai pieslēguma jaudai, ievērojot šo prioritāro secību.

Ierobežojumu prioritāšu kārtība definēta tā, lai pirmie tiktu ierobežoti tie pieslēgumi, kuru ierobežojums visefektīvāk atslod prognozēto pārslodzi tīkla elementā (līnijā vai transformatorā). 1. Lēmuma projekts paredz, ka primāri tiek izmantoti ierobežojamie pieslēgumi, kuru ietekme uz tīkla elementu pārslodzi atbilst augstākajai procentuālajai vērtībai. Attiecīgi šie pieslēgumi, ja tādi ir vairāki vienā tīkla elementa atslodzes grupā, tiek ierobežoti proporcionāli to pieslēgumu jaudai un pieslēgumi no nākamās grupas tiek izmantoti tikai tad, kad pirmajai grupai ir noteikti ierobežojumi.

1. Lēmuma projekts arī paredz, kā tiek aprēķināta kompensācija elektroenerģijas ražotājam, ja tas saņem elastīgo vai ierobežojamo pakalpojumu, un ierobežojumi pārsniedz 876 stundas gadā. Kompensācijas apmēru tirdzniecības intervālā nosaka vienādu ar tīklā nenodotās elektroenerģijas apjoma reizinājumu ar elektroenerģijas kompensācijas cenu. Kompensācijas cena tiek noteikta katrai tirgus laika vienībai, izmantojot nākamās dienas tirgus, tekošās dienas pirmās un otrās izsoles cenas ar cenu svara proporciju attiecīgi 95%, 3% un 2%. Norēķini veicami par kalendāro mēnesi nākamajā kalendārajā mēnesī, ja kompensācija attiecīgajā mēnesī ir aprēķināta.

Ja sistēmas operators konstatē risku, ka noteiktais ierobežojums var radīt sistēmas līmeņa nebalansu, piemēram, balansatbildīgā puse nav ievērojusi ierobežojumu, jau ir pārdots apjoms nākamās dienas tirgū un iesniegts plāns, saskaņā ar kuru plānotā ražošana pārsniedz pieļaujamo darbības limitu, vai, jau nosakot pieļaujamo darbības limitu, tiek prognozēts, ka netiks noseigts balansatbildīgās puses portfeļa patēriņš, elektroenerģijas iztrūkums, ko rada ierobežojums, balansatbildīgajai pusei nodrošina pārvades sistēmas operators un attiecīgi veic tirdzniecības darbības nākamās dienas, tekošās dienas vai balansēšanas tirgos par šo elektroenerģijas apjomu

(elektroenerģijas apjoma korekcijas). Pārvades sistēmas operatora faktiskās izmaksas par korektīvo darbību ir jāsedz balansatbildīgajai pusei. Pārvades sistēmas operators publicē savā tīmekļvietnē mēneša summārās izmaksas korektīvo darbību veikšanai.

1. Lēmuma projekta mērķis ir noteikt skaidru, pārskatāmu un vienotu kārtību pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanai, ierobežošanas laika uzskaitēi un norēķiniem, ņemot vērā pārvades sistēmas tehniskās iespējas un elektroenerģijas tirgus dalībnieku intereses.

1. Lēmuma projekta pieņemšana nodrošinās tiesisko noteiktību un vienlīdzīgu attieksmi pret tirgus dalībniekiem, efektīvu pārvades sistēmas darbību un sistēmas drošumu, atbilstību Elektroenerģijas tirgus likumā noteiktajām prasībām, caurredzamu un samērīgu pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanas un norēķinu mehānismu.

2. Lēmuma projekts “Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu veidu maiņas noteikumi”

2025. gada 24. aprīlī Elektroenerģijas tirgus likumā tika veikti grozījumi un ieviesti divi elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu veidi – konstantais un elastīgais pārvades sistēmas pakalpojums. Elastīgais un konstantais pārvades sistēmas pakalpojums ieviests, lai efektīvāk izmantotu pārvades tīkla jaudas apstākļos, kuros strauji pieaug atjaunīgās enerģijas ražotāju skaits ar atšķirīgiem ražošanas profiliem. Elastīgais pakalpojums ļauj piešķirt jaudu, balstoties uz dažādu tehnoloģiju savstarpējo ražošanas profilu savietojamību, savukārt konstantais pakalpojums nodrošina ražotājiem stabilu un neierobežotu pieslēguma jaudu. Pārvades sistēmas operators publicē brīvo jaudu, kad tā ir pieejama, lai nodrošinātu caurredzamību un paredzamību ražotājiem.²

Ražotājs var pāriet uz konstanto pārvades sistēmas pakalpojumu, ja viņa pieslēguma jauda nepārsniedz attiecīgā elektroenerģijas sistēmas sektora brīvo jaudu un ražošanas profils atbilst brīvās jaudas profilam, ņemot vērā uzkrātuves. Brīvās jaudas sadalē sistēmas operators noteic prioritāti ražotājiem ar agrāko pagaidu ekspluatācijas paziņojuma datumu. Ražotājam 30 dienu laikā jāpiekrīt maiņai, pretējā gadījumā iespēja tiek zaudēta un operators to piedāvā nākamajam pretendenta. Pārvades sistēmas operators publicē informāciju par piešķirto un nepiešķirto brīvo jaudu savā tīmekļvietnē.

Elektroenerģijas ražotāja ražošanas profilu aprēķina AS “Augstsprieguma tīkls”, izmantojot Eiropas klimata datubāzi (turpmāk – PECD), kurā ir informācija par klimata un atjaunojamās enerģijas mainīgajiem lielumiem gan vēsturiskos, gan nākotnes laika periodos. Vēsturiskajiem datiem par pamatā esošajiem klimata datiem kalpo ERA5 globālā atkārtotā analīze (ERA5 ir globāls klimata datu kopums, ko izstrādājis Eiropas Vidēja termiņa laika prognožu centrs (ECMWF), kas ir daļa no *Copernicus Climate Change Service* (turpmāk – C3S) un nodrošina augstas kvalitātes datus par atmosfēru, zemi un okeāniem).

Galvenās iezīmes:

- **Laika periods:** no 1940. gada līdz mūsdienām (pastāvīgi atjaunots).
- **Telpiskā izšķirtspēja:** apmēram 31 km.
- **Laika izšķirtspēja:** stundas dati.
- **Saturs:** temperatūra, nokrišņi, vēja ātrums, spiediens, mitrums, radiācija u. c.
- **Mērķis:** analīze, klimata pētījumi, modelēšana, enerģētikas un vides plānošana.

² <https://www.ast.lv/lv/content/pieslegumi-parvades-sistemai>

Nākotnes prognozes ir balstītas uz atlasītiem CMIP6 (*Coupled Model Intercomparison Project Phase 6*) globālajiem klimata modeļiem. Elektroenerģijas datus iegūst no klimata datiem, kas ietver datu kopas par temperatūru, kopējo nokrišņu daudzumu, virsmas saules starojumu uz leju un vēja ātrumu, kā arī ar enerģijas izstrādes saistītiem mainīgajiem lielumiem, piemēram, vēja un saules jaudas faktoru koeficientiem, kā arī hidroenerģijas pieteci un izstrādi. PECD datu kopu ir izveidojis C3S sadarbībā ar Eiropas Elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru asociāciju (turpmāk – ENTSO-E). Šīs sadarbības mērķis ir palielināt energosistēmu noturību un optimizēt to darbību, reaģējot uz klimata pārmaiņām. Pašreizējais C3S izveidotais PECD datu kopums ir pirmais, kas ietver klimata pārmaiņu prognozes, nodrošinot enerģijas analītiķiem, plānotājiem un lēmumu pieņēmējiem būtiskus rīkus enerģijas plānošanai turpmākajās desmitgadēs. ENTSO-E šos klimatu datus izmanto Eiropas desmitgadu attīstības plāna izstrādē (*Pan-European TYNDP*), jaudas pietiekamības novērtējuma ziņojumā (ERAA), Ziemas un Vasaras sezonālajos pārskatos (*Winter and Summer Outlooks*) un citos sistēmas attīstības plānošanas dokumentos.³

AS “Augstsprieguma tīkls” tīmekļvietnē pieejama karte ar sadali pa elektroenerģijas pārvades sistēmas segmentiem un sektoriem ar norādītu pieejamo jaudu.⁴

Ja ražotājam elastīgā pakalpojuma izmantošana divu gadu periodā tiek ierobežota vairāk nekā 876 stundas gadā un darbības limits pārsniedz 50% no pieslēguma jaudas, sistēmas operatoram ir pienākums izvērtēt tīkla attīstības pasākumus ierobežojumu novēršanai. Plānotie ieguldījumi tiek iekļauti pārvades sistēmas attīstības plānā ar Regulatora apstiprinājumu. Pēc attiecīgas infrastruktūras izbūves operators un ražotājs, kuram elastīgā pakalpojuma izmantošana ierobežota iepriekš minētajā apjomā, vienojas par pakalpojuma maiņu, izdarot grozījumus sistēmas pakalpojumu līgumā.

Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu veidu maiņas noteikumi ir nepieciešami, lai īstenotu minētos likuma grozījumus, kas ievieša konstantā un elastīgā pakalpojuma veidus un paredz ražotājiem tiesības mainīt saņemto pakalpojumu pēc skaidri noteiktas kārtības. Tie nodrošina vienotu, caurredzamu un nediskriminējošu pieeju jaudas piešķiršanai, kā arī skaidrus kritērijus un prioritātes ražotājiem, ņemot vērā tirgus attīstību un hibrīdpieslēgumu pieaugumu. Kopumā regulējums uzlabo tiesisko noteiktību un veicina efektīvu pārvades sistēmas jaudu izmantošanu, saglabājot sistēmas drošumu.

2) Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas

Ievērojot Elektroenerģijas tirgus likuma 14. panta sestajā daļā, 15.² panta ceturtajā un piektajā daļā, un 16.⁴ panta septītajā daļā noteikto, 1. Lēmuma projekta un 2. Lēmuma projekta izstrādē iesaistījās AS “Augstsprieguma tīkls”.

3) Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

1. Lēmuma projektā un 2. Lēmuma projektā ietvertais regulējums ietekmēs pārvades sistēmas operatoru, elektroenerģijas ražotājus, elektroenerģijas tirgus dalībniekus, tostarp galalietotājus.

³ [Climate and energy related variables from the Pan-European Climate Database derived from reanalysis and climate projections](#)

⁴ <https://astmap.lvm.lv/?loc=520706;509803>

4) Izvērtējums par ietekmi uz sabiedrības mērķgrupām, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt

1. Lēmuma projekts "Elektroenerģijas elastīgā un ierobežojamā pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanas noteikumi"

Regulējums nosaka skaidru un pārskatāmu pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanas kārtību elektroenerģijas ražotājiem un elektroenerģijas uzkrātuves operatoriem, ierobežošanas laika uzskaiti un norēķinu mehānismu. Tas palielina darbības prognozējamību, samazina tiesisko nenoteiktību un nodrošina vienlīdzīgus nosacījumus tirgus dalībniekiem. Vienlaikus regulējums paredz pienākumu ievērot noteiktos ierobežošanas nosacījumus un savlaicīgi pielāgot ražošanas vai uzkrāšanas darbību atbilstoši pārvades sistēmas drošības prasībām.

Regulējums nodrošina skaidrus un prognozējamus nosacījumus maksas piemērošanai, vienlaikus paredzot pienākumu segt izmaksas, kas saistītas ar pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanu. Elektroenerģijas tirgotājiem un balansēšanas pakalpojumu sniedzējiem netieša ietekme izpaužas kā labāka informācijas pieejamība un prognozējamība par pārvades sistēmas ierobežojumiem, kas atvieglo balansēšanas plānošanu un risku pārvaldību.

Kopumā normatīvā regulējuma ietekme uz sabiedrības mērķgrupām ir vērtējama kā pozitīva un samērīga, jo tas uzlabo elektroenerģijas pārvades sistēmas darbības drošumu, tirgus caurredzamību un tiesisko noteiktību.

2. Lēmuma projekts "Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu veidu maiņas noteikumi"

2. Lēmuma projekts uzlabo tiesisko noteiktību elektroenerģijas projektu attīstītājiem un investoriem, jo skaidri definē nosacījumus, kādos iespējama pārvades sistēmas pakalpojuma veida maiņa, kā arī paredz pārvades sistēmas operatora rīcību gadījumos, kuros ilgstoši piemēroti būtiski pārvades sistēmas darbības ierobežojumi. Regulējums pozitīvi ietekmē investīciju plānošanu un projektu ekonomisko izvērtējumu, vienlaikus saglabājot pārvades sistēmas drošumu.

2. Lēmuma projekts elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoram nosaka skaidrus pienākumus brīvās pārvades sistēmas jaudas izvērtēšanā, piedāvājumu izteikšanā elektroenerģijas ražotājiem, prioritāšu piemērošanā un informācijas publiskošanā. Regulējums veicina vienotu praksi un caurredzamību, vienlaikus palielinot administratīvo slogu, kas saistīts ar jaudas izvērtēšanu un komunikāciju ar tirgus dalībniekiem.

Elektroenerģijas galalietotājus 2. Lēmuma projekts skar netieši, vienlaikus pozitīvi ietekmējot elektroenerģijas tirgus attīstību un veicinot pārvades sistēmas jaudu efektīvāku izmantošanu. Regulējums arī veicina jaunu elektroenerģijas ražošanas jaudu attīstīšanu, saglabājot pārvades sistēmas stabilitāti un ilgtermiņā sekmējot elektroenerģijas piegādes drošumu.

Priekšsēdētāja

A. Ozola

* DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.

1. Pielikums

Konsultāciju dokumentam par elektroenerģijas elastīgā un ierobežojamā pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanas noteikumiem un par elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu veidu maiņas noteikumiem

Elektroenerģijas elastīgā un ierobežojamā pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanas noteikumi

Izdoti saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 14. panta sesto daļu, 15.² panta ceturto daļu un 16.⁴ panta septīto daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā tiek ierobežots elektroenerģijas elastīgais un ierobežojamais pārvades sistēmas pakalpojums, uzskaitīts ierobežošanas laiks un sistēmā nenodotās elektroenerģijas apjoms, kā arī veikti norēķini ar elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru (turpmāk – sistēmas operators) par īstenoto ierobežojumu un kā tiek veikta ierobežojumu kompensācija, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 5. jūnija Regulas Nr. 2019/943 par elektroenerģijas iekšējo tirgu 13. panta septīto daļu.
2. Noteikumos ir lietoti šādi termini:
 - 2.1. **operacionālā diena** – visu tirgus laika vienību kopums kalendārajā dienā, piemērojot Centrāleiropas laiku;
 - 2.2. **pieļaujamais darbības limits** – sistēmas operatora noteikts pieslēguma jaudas ierobežojums, ko ievēro elektroenerģijas pārvades sistēmas dalībnieks, kas saņem elastīgo vai ierobežojošo pārvades sistēmas pakalpojumu (turpmāk – sistēmas dalībnieks) attiecīgā pieslēgumā pie pārvades sistēmas;
 - 2.3. **pieslēguma jauda** – šo noteikumu izpratnē sistēmas pakalpojuma līgumā noteiktā maksimālā jauda elektroenerģijas nodošanai sistēmā.

II. Pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežojuma noteikšanas kārtība un izpilde

3. Sistēmas operators divas dienas pirms operacionālās dienas līdz plkst. 24.00 nosūta pieļaujamo darbības limitu katram tirdzniecības intervālam operacionālajā dienā. Informācija par pieļaujamo darbības limitu tiek nosūtīta balansatbildīgai pusei vai sistēmas dalībniekam, kura balansatbildību nodrošina pārvades sistēmas operators, par katru pārvaldībā esošo sistēmas dalībnieka pieslēgumu.
4. Sistēmas operators iepriekšējā dienā pirms operacionālās dienas līdz plkst. 22.30 var palielināt pieļaujamo darbības limitu, nosūtot atjaunoto pieļaujamo darbības limitu katram tirdzniecības intervālam operacionālajā dienā 3. punktā noteiktajiem informācijas saņēmējiem.
5. Balansatbildīgā puse nodrošina, ka atbilstoši 3. un 4. punktam saņemtā informācija tiek nodota sistēmas dalībniekam, kuram noteikts pieļaujamās darbības limits.

6. Sistēmas dalībnieka pieslēguma jaudas ierobežošana konkrētajā pieslēgumā tiek uzskatīta par veiktu, ja ar komercuzskaiti uzskaitītais sistēmas dalībnieka no konkrētā pieslēguma pie pārvades sistēmas tīklā ievadītais elektroenerģijas apjoms, kuram pieskaitīts balansēšanas jaudas tirgos pārdotais balansēšanas tirgū neaktivizētais uz augšu regulēšanas apjoms, tirgus darbības intervālā pārsniedz 95% apjomu, ko maksimāli varētu saražot pie noteiktā pieļaujamās darbības limita un nepārsniedz noteikto pieļaujamās darbības limitu.
7. Sistēmas operators nosaka pieļaujamās darbības limitus tiem sistēmas dalībniekiem, kuriem tiek sniegts elastīgais un ierobežojamais pārvades sistēmas pakalpojums un kuru pieslēgumu jaudas ierobežošana novērš sagaidāmo attiecīgo pārvades sistēmas elementu (elektropārvades līnijas vai transformatora) pārslodzi.
8. Sistēmas operators nosaka pieļaujamās darbības limitus šādā prioritātes kārtībā:
 - 8.1. sistēmas dalībniekam, kurš saņem ierobežojamo pārvades sistēmas pakalpojumu un kura ierobežošanas ietekme uz pārvades sistēmas elementa pārslodzi ir diapazonā no 75 līdz 100%;
 - 8.2. sistēmas dalībniekam, kurš saņem elastīgo pārvades sistēmas pakalpojumu un kura ierobežošanas ietekme uz pārvades sistēmas elementa pārslodzi ir diapazonā no 75 līdz 100%;
 - 8.3. sistēmas dalībniekam, kurš saņem ierobežojamo pārvades sistēmas pakalpojumu un kura ierobežošanas ietekme uz pārvades sistēmas elementa pārslodzi ir diapazonā no 50% līdz 75% (neieskaitot);
 - 8.4. sistēmas dalībniekam, kurš saņem elastīgo pārvades sistēmas pakalpojumu un kura ierobežošanas ietekme uz pārvades sistēmas elementa pārslodzi ir diapazonā no 50% līdz 75% (neieskaitot);
 - 8.5. sistēmas dalībniekam, kurš saņem ierobežojamo pārvades sistēmas pakalpojumu un kura ierobežošanas ietekme uz pārvades sistēmas elementa pārslodzi ir diapazonā no 25% līdz 50% (neieskaitot);
 - 8.6. sistēmas dalībniekam, kurš saņem elastīgo pārvades sistēmas pakalpojumu un kura ierobežošanas ietekme uz pārvades sistēmas elementa pārslodzi ir diapazonā no 25% līdz 50% (neieskaitot).
9. Sistēmas operators pieļaujamās darbības limitus nosaka proporcionāli ierobežojamo pieslēgumu jaudai, ievērojot šo noteikumu 8. punktā noteikto prioritāro kārtību.
10. Sistēmas dalībnieks, piedaloties elektroenerģijas tirgū, ievēro pieļaujamo darbības limitu.
11. Sistēmas operators var reāllaikā atslēgt sistēmas dalībnieka pieslēgumu vai samazināt pārvades sistēmā nododamās elektroenerģijas apjomu, ja sistēmas dalībnieks neievēro pieļaujamās darbības limitu.

III. Kārtība, kādā tiek uzskaitīts ierobežošanas laiks elastīgajam pārvades sistēmas pakalpojumam

12. Sistēmas operators uzskaita elastīgā pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanas laiku tikai gadījumiem, ja veikta ierobežošana saskaņā ar šo noteikumu 6. punktu.

13. Sistēmas dalībnieka, kuram nav noteikts pieļaujamais darbības limits, ierobežošana, veicot elektroenerģijas sistēmas vadību reālajā laikā, netiek iekļauta kopējā elektrostacijas ierobežošanas laikā.

IV. Sistēmas dalībnieka kompensācijas aprēķināšanas kārtība elastīgajam pārvades sistēmas pakalpojumam

14. Sistēmas operators sāk maksāt sistēmas dalībniekam kompensāciju par tīklā nenodoto elektroenerģiju, ja saskaņā ar šo noteikumu 6. punktu veikta sistēmas dalībnieka, kas saņem elastīgo pārvades sistēmas pakalpojumu, ierobežošana kārtējā kalendārā gada veiktās ierobežošanas tirgus laika intervālu summa pārsniedz 876 stundas.
15. Sistēmas operators kompensācijas apmēru tirgus laika vienībā (n) nosaka, reizinot tīklā nenodotās elektroenerģijas apjomu ar attiecīgās tirgus laika vienības, kad veikta ierobežošana, kompensācijas cenu, kas veidota proporcijā 95% elektroenerģijas cena nākamās dienas tirgū, 3% tekošās dienas 1. izsolē un 2% tekošās dienas 2. izsolē:

$M_n = W_n \times C_n$, kur

M_n - sistēmas dalībnieka kompensācija par tīklā nenodotās elektroenerģijas daudzumu tirgus laika vienībā (n), EUR;

C_n – kompensācijas cena tirgus laika vienībai (n), EUR/MWh;

W_n - sistēmas dalībnieka tīklā nenodotās elektroenerģijas daudzumu tirgus laika vienībā (n), MWh, ko nosaka šādi:

$W_n = K_n \times t \times P_n$, kur

P_n – nepieejamā jauda tirgus laika vienībā (n), ko nosaka kā pieslēguma jaudas un pieļaujamās darbības limita starpību n-tajā tirgus laika vienībā, MW;

t – tirgus laika vienība, atbilst 15 min;

K_n – nepieejamās jaudas izmantošanas koeficients tirgus laika vienībā (n) atbilstoši nepieejamās jaudas apjoma procentiem, pielikuma tabulas;

n – indekss, kas attiecas uz konkrēto tirgus laika vienību, kurā veikta ierobežošana;

Kompensācijas apmēru M_0 norēķinu periodam nosaka šādi:

$M_0 = \sum_1^N M_n$, kur

N – tirgus laika vienību skaits norēķinu periodā, kurās veikta ierobežošana pēc tam, kad kārtējā kalendārā gada veiktās ierobežošanas tirgus laika intervālu summa pārsniegusi 876 stundas.

16. Hibrīda pieslēgumos, kuros tīklam pieslēgta gan saules, gan vēja elektrostacija, nepieejamās jaudas norēķinu izmantošanas koeficientu pieņem šādu:

16.1. kompensācijas aprēķinam piemēro vēja elektrostacijas nepieejamās jaudas izmantošanas koeficientu periodā no kalendārā gada 1. oktobra līdz nākamā kalendārā gada 31. martam visās diennakts stundās un periodā no kalendārā gada 1. aprīļa līdz nākamā kalendārā gada 30. septembrim diennakts stundās no plkst. 20.00 līdz plkst. 8.00;

16.2. ja saules elektrostacijā uzstādītā jauda pārsniedz vēja elektrostacijā uzstādīto jaudu, kompensācijas aprēķinam piemēro saules elektrostacijas nepieejamās jaudas

izmantošanas koeficientu periodā no kalendārā gada 1. aprīļa līdz nākamā kalendārā gada 30. septembrim diennakts stundās no plkst. 8.00 līdz plkst. 20.00;

- 16.3. ja vēja elektrostacijā uzstādītā jauda ir vienāda vai pārsniedz saules elektrostacijā uzstādīto jaudu, kompensācijas aprēķinam piemēro vēja elektrostacijas nepieejamās jaudas izmantošanas koeficientu periodā no kalendārā gada 1. aprīļa līdz nākamā kalendārā gada 30. septembrim diennakts stundās no plkst. 8.00 līdz plkst. 20.00.
17. Sistēmas dalībnieka un sistēmas operatora norēķini tiek veikti sistēmas pakalpojuma līgumā noteiktajā kārtībā.

V. Maksa par pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanu

18. Balansatbildīgā puse vai elektroenerģijas sistēmas dalībnieks, kura balansatbildību nodrošina pārvades sistēmas operators, saņemot informāciju par sistēmas operatora noteikto sistēmas dalībnieka pieļaujamo darbības limitu, plāno patērētās elektroenerģijas daudzumu, elektroenerģijas ražotāju elektroenerģijas sistēmā ievadītās elektroenerģijas daudzumu un elektroenerģijas tirdzniecības darījumus tā, lai pieļaujamā darbības limita izpilde neradītu nebalansu.
19. Ja sistēmas operators konstatē, ka sistēmas drošības apsvērumi ir tādi, lai tas pats veiktu darbības, kas novērstu ierobežojumu radītu nebalansu, tas nosūta informāciju balansatbildīgai pusei vai elektroenerģijas sistēmas dalībniekam, kura balansatbildību nodrošina pārvades sistēmas operators, norādot periodu un elektroenerģijas korekcijas apjomu, par ko tiks veiktas darbības.
20. Balansatbildīgā puse vai elektroenerģijas sistēmas dalībnieks, kura balansatbildību nodrošina pārvades sistēmas operators, sedz sistēmas operatora izmaksas, kas saistītas ar ierobežošanas veikšanu noteiktā tirgus laika vienībā, ja sistēmas operators pats veicis nepieciešamās darbības nebalansa novēršanai, par to sistēmas dalībniekam piemērojot maksu par ierobežojuma īstenošanu atbilstoši faktiskajām izmaksām par veiktajām korektīvajām darbībām, ievērojot šo noteikumu 19. punktā fiksēto elektroenerģijas korekcijas apjomu.

VI. Noslēguma jautājums

21. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".

1. tabula

Koeficienti saules elektrostacijām ar un bez uzkrāšanas iekārtām

	Diennakts stunda	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Nepieejamās jaudas apjoms %	0–10%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	10–20%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.34	0.47	0.36	0.33	0.09	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	20–30%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.22	0.56	0.65	0.58	0.55	0.39	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	30–40%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.42	0.67	0.73	0.68	0.66	0.54	0.27	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	40–50%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.18	0.53	0.73	0.79	0.75	0.73	0.63	0.42	0.06	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	50–60%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.31	0.61	0.78	0.82	0.79	0.78	0.70	0.51	0.22	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	60–70%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.12	0.41	0.67	0.81	0.85	0.82	0.81	0.74	0.58	0.33	0.04	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	70–80%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.23	0.48	0.71	0.83	0.87	0.84	0.83	0.77	0.63	0.41	0.16	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	80–90%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.09	0.31	0.54	0.74	0.85	0.88	0.86	0.85	0.80	0.68	0.48	0.25	0.08	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	90–100%	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01	0.07	0.18	0.38	0.59	0.77	0.87	0.89	0.87	0.87	0.82	0.71	0.53	0.33	0.17	0.07	0.02	0.01	0.00	0.00

2. tabula

Koeficienti vēja elektrostacijām ar un bez uzkrāšanas iekārtām (vienots K koeficients visām diennakts stundām)

Nepieejamās jaudas apjoms %	0–10%	10–20%	20–30%	30–40%	40–50%	50–60%	60–70%	70–80%	80–90%
Koeficienta vērtības	0.41	0.56	0.63	0.69	0.72	0.75	0.76	0.79	0.82

Konsultāciju dokumentam par elektroenerģijas elastīgā un ierobežojamā pārvades sistēmas pakalpojuma ierobežošanas noteikumiem un par elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu veidu maiņas noteikumiem

Elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu veidu maiņas noteikumi

*Izdoti saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma
15.² panta piekto daļu*

I. Vispārīgie noteikumi

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā elektroenerģijas ražotājs (turpmāk – ražotājs), kas saņem elastīgo pārvades sistēmas pakalpojumu (turpmāk – elastīgais pakalpojums), var mainīt esošo pārvades sistēmas pakalpojumu uz konstanto pārvades sistēmas pakalpojumu (turpmāk – konstantais pakalpojums).
2. Noteikumos lietoti šādi termini:
 - 2.1. **pieslēguma jauda** – šo noteikumu izpratnē sistēmas pakalpojuma līgumā noteiktā maksimālā jauda elektroenerģijas nodošanai sistēmā;
 - 2.2. **ražošanas profils** – sistēmas operatora aprēķināta elektroenerģijas ražošanas iekārtu raksturlīkne, kas noteikta, izmantojot Eiropas elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoru asociācijas (ENSTO-E) publicētos pēdējo trīs gadu vidējos klimatiskos datu sērijas datus, kas publicēti pārvades sistēmas operatora tīmekļa vietnē;
 - 2.3. **segments** – pārvades sistēmas operatora tīmekļvietnē attēlota elektropārvades līniju, apakšstaciju un sadales punktu kopa pārvades sistēmā, kurai tiek aprēķināta maksimālā jauda sektora ietvaros;
 - 2.4. **sektors** – pārvades sistēmas operatora tīmekļvietnē attēlota segmentu kopa pārvades sistēmā, kuras ietvaros nosaka brīvo pārvades sistēmas jaudu.

II. Brīvās pārvades sistēmas jaudas piešķiršanas kārtība konstantajam pakalpojumam

3. Pirms brīvās pārvades sistēmas jaudas konstantajam pakalpojumam publicēšanas sistēmas operators konkrētajā sektorā identificē ražotājus, kas saņem elastīgo pakalpojumu un varētu pretendēt uz pārvades sistēmas pakalpojuma maiņu, ievērojot šādus kritērijus:
 - 3.1. ražotāja pieslēguma jauda nepārsniedz pārvades sistēmas brīvo jaudu konstantajam pakalpojumam;
 - 3.2. ražotāja pieslēgumā pieslēgto elektroenerģijas ražošanas iekārtu ražošanas profils ir vienāds ar pārvades sistēmas brīvās jaudas ražošanas profilu konstantajam pakalpojumam, ja sistēmas operators tādu ir noteicis. Ražošanas profila novērtēšanai neņem vērā elektroenerģijas uzkrātuvi, kas pieslēgta pārvades sistēmai vienā sistēmas pieslēgumā ar ražošanas objektu.

4. Sistēmas operators šo noteikumu 3. punktā noteiktajā kārtībā identificētajiem ražotājiem nosūta piedāvājumu veikt pārvades sistēmas pakalpojuma maiņu, prioritāti piešķirot ražotājam, kas pirmais saņēmis pagaidu ekspluatācijas paziņojumu konkrētajā pieslēgumā uzstādīto ražošanas iekārtu pieslēgšanai. Vienāda pagaidu ekspluatācijas paziņojuma datuma gadījumā sistēmas operators prioritāti piešķir ražotājam, kas saņēmis pagaidu ekspluatācijas paziņojumu par visu tehniskajās prasībās noteikto elektroenerģijas ražošanas iekārtu jaudu.

5. Ja ražotājs 30 dienu laikā no sistēmas operatora piedāvājuma nosūtīšanas nav piekritis pārvades sistēmas pakalpojuma maiņai un nenoslēdz vienošanos par grozījumiem sistēmas pakalpojuma līgumā, ražotājs zaudē iespēju mainīt pārvades sistēmas pakalpojuma veidu. Šādā gadījumā sistēmas operators pārvades sistēmas pakalpojuma maiņu piedāvā citam ražotājam, ievērojot šo noteikumu 3. un 4. punktā noteikto kārtību.

6. Pēc brīvās pārvades sistēmas jaudas piešķiršanas konstantajam pakalpojumam pārvades sistēmas pakalpojuma maiņas ietvaros, sistēmas operators savā tīmekļvietnē publicē informāciju par ražotājiem, kuriem piedāvāta brīvā pārvades sistēmas jauda konstantajam pakalpojumam un kuriem tā piešķirta.

7. Ja brīvā pārvades sistēmas jauda netiek piešķirta nevienam ražotājam vai neviens ražotājs neatbilst šo noteikumu 3. punktā noteiktajiem kritērijiem, sistēmas operators informāciju par brīvās pārvades sistēmas jaudas pieejamību konstantajam pakalpojumam publicē savā tīmekļvietnē ar norādi, ka tā ir pieejama konstantajam pakalpojumam.

III. Konstantā pakalpojuma brīvās jaudas piešķiršana, ja sistēmas operators palielina brīvo pārvades sistēmas jaudu konkrētā sektorā

8. Ja sistēmas operators ražotājam, kas saņem elastīgo pakalpojumu, divu secīgu kalendāro gadu periodā ierobežojis pārvades pakalpojuma sniegšanu laika periodā, kas pārsniedz 876 stundas katra kalendārā gada ietvaros, un sistēmas operatora noteiktais pieļaujamais darbības limits divu secīgu kalendāro gadu ietvaros pārsniedz 50 procentus no pieslēguma jaudas, sistēmas operators novērtē iespēju veikt jaunu sistēmas elementu izbūvi vai esošu pārvades sistēmas elementu pārbūvi, lai novērstu turpmāku ražotāja ierobežošanu.

9. Ja sistēmas operators ir novērtējis, ka tas veiks jaunu sistēmas elementu izbūvi vai esošu pārvades sistēmas elementu pārbūvi, lai novērstu turpmāku ražotāja ierobežošanu, šo ieguldījumu plānoto apjomu iekļauj nākamajā elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības plāna projektā.

10. Ja Regulators apstiprina atbilstoši šo noteikumu 9. punktam iesniegto plānoto ieguldījumu apjomu kārtējā elektroenerģijas pārvades sistēmas attīstības plānā, sistēmas operators pēc jaunu sistēmas elementu izbūves vai esošu pārvades sistēmas elementu pārbūves vienojas ar 8. punktā noteikto ražotāju par pārvades sistēmas pakalpojuma maiņu, noslēdzot vienošanos par grozījumiem sistēmas pakalpojuma līgumā.

IV. Noslēguma jautājums

11. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".